

Національна академія наук України
Інститут прикладних проблем механіки і математики
ім.Я.С.Підстригача

**АСТРОНОМІЯ
У ЛЬВІВСЬКОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ
в 1800-1939 роках**

Олег Петрук

Львів · 2020

О.Петрук, *Астрономія у Львівському університеті в 1800-1939 роках*. Львів, 2020. 288 с.

Представлено розвиток астрономії у Львівському університеті за часів Австрійської імперії, Австро-Угорської імперії та Польської республіки, а саме в період від початку XIX століття до вересня 1939 року. Описано викладання астрономії професорами математики та фізики, зусилля керівництва університету, спрямовані на створення кафедри астрономії та відродження астрономічної обсерваторії, діяльність людей, з іменами яких пов'язано відновлення підготовки фахівців-астрономів і проведення астрономічних досліджень у Львівському університеті. У додатках подано документи, листи, спогади та інші свідчення з історії астрономії в університеті Львова.

Рецензенти:

Богдан Новосядлий, доктор фіз.-мат. наук, професор, Астрономічна обсерваторія Львівського національного університету імені Івана Франка
Ярослав Притула, кандидат фіз.-мат. наук, доцент, Механіко-математичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України (протокол № 5 від 7 липня 2020 р.)

Світлина на обкладинці: Львівський університет, 1890 р. (збірка zbruc.eu)

ISBN 978-966-02-9348-9

© 2020 О.Петрук

Зміст

Вступ	3
Викладання астрономії у ХІХ столітті	7
Професори математики, які викладали астрономію	19
Професори фізики як викладачі астрономії	45
Відновлення астрономічної обсерваторії	69
Марцін Ернст	81
Евгеніуш Рибка	105
Астрономічна обсерваторія за містом	131
Пригоди астрономічних інструментів	135
Міжетнічні стосунки	145
Популяризація астрономії	149
Підсумок	161
Подяка	163
Перелік скорочень	165

ДОДАТКИ	167
1. Лист Й.Лісганіґа зі Львова (16 липня 1798)	168
2. Ф.Цах. Про обсерваторію у Львові (1801-1802)	177
3. Рукопис польською мовою початку ХІХ ст. зі збірки Баворовських (опис)	194
4. Зміст книги з астрономії А.Кунцека (1842)	197
5. Перелік інструментів, отриманих І.Лемохом (18 травня 1842)	201
6. Кількість студентів практичної геометрії в 1831-1841 роках (березень 1842)	206

7. Листування щодо спроби створення кафедри астрономії (1877) 208
8. Прохання надати В.Ласці *venia legendi* та відповідь міністерства (липень-серпень 1897) 215
9. Інформація І.Закшевського про викрадення оптичних приладів (2 жовтня 1914) 220
10. Перелік викладів М.Ернста (1901-1930) 221
11. Прохання створити кафедру астрономії (1902-1907) 226
12. Прохання призначити М.Ернста завідуючим кафедрою (15 липня 1909) 240
13. Лист М.Ернста про потребу створення обсерваторії поза містом (18 червня 1919) 244
14. Лист М.Ернста Т.Банахевичу про надісланий до Кракова телескоп-рефрактор (18 серпня 1920) . 246
15. Довідка М.Ернста про астрономічний заклад університету (27 грудня 1927) 247
16. Фрагменти спогадів Я.Ернста (1988) 250
17. Перелік викладів Е.Рибки (1932-1939) 263
18. Огляд кореспонденції Е.Рибки та Е.Герцшпрунга (1930-1939) 265
19. Відгук Е.Герцшпрунга про Е.Рибку (24 вересня 1931) 273
20. Реферат голови комісії Т.Банахевича про Е.Рибку (червень 1934) 275
21. Документи щодо вирішення долі обсерваторій Львова за німецької влади (грудень 1941-лютий 1942) 278